

13.6.2019

EOAK/1511/2018

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jari Pirjola

TURVAPAIKANHAKIJAN KÄÄNNYTTÄMINEN

1 KANTELU

A arvosteli Tampereen poliisilaitoksen menettelyä afganistanilaisen turvapaikanhakijana Suomessa olleen B:n käännytykseen liittyvässä asiassa. Kantelukirjoituksen mukaan B oli laitettu Tampereen poliisiasemalla videoyhteyteen Afganistanin Tukholman edustuston kanssa, koska hänen maasta poistamista valmisteltiin. Kantelun mukaan puhelun aikana B:n syyt oleskella Suomessa tulivat edustuston virkamiesten tietoon. Tämä on kantelun mukaan vaarantanut muun muassa hänen perheenjäsentensä turvallisuuden. Kantelija ihmettelee sitä, että Tampereen poliisi antaa Afganistanin viranomaisille vapaat kädet kysellä Suomessa turvapaikkaa hakeneiden tietoja.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunto ja selvitys. Poliisilaitoksen lausunnon ja selvityksen jälkeen oikeusasiamies päätti pyytää asiasta vielä sisäministeriön lausunnon, johon oli liitetty myös sekä poliisiosaston että maahanmuutto-osaston omat lausunnot.

Oikeusasiamies pyysi lausuntopyynnössään lausunnonantajia kiinnittämään huomiota seuraaviin kysymyksiin:

1. Voiko poliisi olla yhteydessä turvapaikanhakijan kotimaan edustustoon henkilön ”tunnistamiseksi”? Mitä tunnistaminen tarkoittaa ja mihin säännökseen tai ohjeeseen turvapaikanhakijan tunnistaminen ja yhteydenotto perustuu. Ulkomaalaislain 97 §:n mukaan Maahanmuuttoviraston tehtävänä on turvapaikanhakijan henkilöllisyyden selvittäminen.
2. Oliko yhteydenotosta mahdollista kieltäytyä? Oliko nyt kyseessä olevassa tilanteessa turvapaikanhakijalla oikeus käyttää tulkkia tai avustajaa?
3. Miten poliisi ottaa huomioon sen, että turvapaikanhakijaa koskevat tiedot ovat pääsääntöisesti salassa pidettäviä?
4. Kuinka usein Tampereen poliisi on yhteydessä turvapaikanhakijan kotimaan viranomaisiin tunnistamista varten?

2.1

Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunto ja selvitys

Sisä-Suomen poliisilaitos toimitti oikeusasiamiehelle 6.8.2018 päivätyn lausunnon ja selvityksen. Oikeusasiamiehen esittämien kysymysten osalta lausunnossa todetaan muun muassa seuraavaa.

Kysymys 1

Sisä-Suomen poliisilaitos katsoo lausunnossaan, että poliisilla on oikeus olla yhteydessä käännytettävän kotimaan edustustoon henkilön tunnistamista ja matkustusasiakirjan hankkimista

varten. Tunnistaminen on edellytys matkustusasiakirjan saamiseksi ja siinä on kyse siitä, että käännytettävän henkilöllisyys ja kansalaisuus varmistetaan. Kun kyse on maasta poistamisen edellytysten selvittämisestä, joka kuuluu ulkomaalaislain mukaan poliisille, siihen on sovellettava poliisilain poliisitutkintaa koskevia säädöksiä. Lisäksi menettelyssä on noudatettava Maahanmuuttoviraston turvapaikkaohjetta.

Maahanmuuttovirasto määrittää turvapaikanhakijan kansalaisuuden käytettävissään olevilla keinoilla, eli lähinnä käytettävissä olevien rekisteritietojen ja henkilön oman kertomuksen perusteella. Sen ei kuitenkaan tarvitse omassa prosessissaan aina varmistaa turvapaikanhakijan henkilöllisyyttä, vaan se voi tehdä päätöksen riittävän luotettavaksi katsomillaan tiedoilla. Maahanmuuttovirastolla ei ole turvapaikkaprosessin aikana samankaltaista mahdollisuutta pyytää turvapaikanhakijaa koskevaa tietoa tämän kotimaan edustustolta, kuin poliisilla täytäntöönpanokelpoisen päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä.

Menettelyä ei ole yksityiskohtaisesti säädetty. Kyse vaikuttaisi olevan poliisin käytännön tarpeesta käyttöön ottamasta menettelystä. Menettely vastaa Afganistanin ja Suomen hallitusten välisessä julistuksessa kuvattua maahanmuuttoon liittyvää yhteistyötä, joka ei kuitenkaan sovellu pakkopalautustilanteisiin. Näyttäisi kuitenkin siltä, että menettelyä noudatetaan myös pakkopalautustilanteissa.

Tunnistettavan asema, oikeudet ja velvollisuudet

Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan maasta poistettava on poliisilain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukainen henkilö, jonka oikeuksiin tai velvollisuuksiin vaikuttavaa asiaa ollaan selvittämässä ja siksi häneen on sovellettava esitutkintalain asianosaista koskevia säännöksiä. Hänen asemansa on siis asianosainen.

Poliisi kutsui B:n tunnistamistilaisuuteen ja hänellä oli poliisilaitoksen näkemyksen mukaan velvollisuus saapua poliisilain 6 luvun 3 §:n 1 momentin nojalla, Tampereen pääpoliisiasemalle, jonka toimialueella hän oleskeli. Tilaisuuden tarkoitus oli saada maasta poistamisen edellytyksiä koskevaa olennaista tietoa, ja sen saaminen edellytti B:n läsnäoloa. Poliisilla on velvollisuus selvittää tunnistettavalle mistä tilaisuudessa on kyse ja mihin se perustuu sekä mikä hänen asemansa tilaisuudessa on. Näin poliisilaitoksen käsityksen mukaan ei ole tapahtunut. B ei saanut tietoa miksi hänet kutsuttiin poliisiasemalle ja mistä tunnistamistilaisuudessa oli kyse. Hänen pyydettiin vain keskustelemaan videoneuvottelussa olevan henkilön kanssa. Asiassa ei ole selvinnyt ymmärsikö B puhuttelun aikana mistä oli kyse ja miksi konsulivirkamies kyseli häneltä asioita. Poliisi ei ollut selvillä keskustelun sisällöstä, koska se käytiin darin kielellä. Tältä osin poliisilaitos toteaa, että toimenpiteen perusteen ilmoittamatta jättäminen ja henkilön aseman selvittämättä jättäminen siinä on vastoin poliisilain ja esitutkintalain säännöksiä.

Ulkomaalaislain mukaan turvapaikanhakijalla on oikeus käyttää avustajaa asiassaan. Esitutkintalain mukaan esitutkinnan asianosaisella on oikeus käyttää avustajaa. Tämä oikeus koskee myös poliisitutkintaa. B:llä oli siis oikeus käyttää tunnistamistilaisuudessa avustajaa. Selvityksestä ilmenee, että hänelle ei kuitenkaan Tampereen poliisiasemalla tarjottu mahdollisuutta käyttää avustajaa. Tältäkin osin ei ole selvinnyt onko konsulivirkamiehen puhuttelun aikana mainittu tästä mahdollisuudesta. Joka tapauksessa B ei ole voinut varautua tilaisuuteen kutsuamalla avustajaa, koska hän ei ole saanut edes tietoa siitä, mihin tilaisuuteen hän on saapumassa.

B:llä ei ole poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ollut tosiasiallista mahdollisuutta käyttää käännetyispäätöksensä täytäntöönpanoon liittyvän toimenpiteen aikana avustajaa. Oikeus avustajaan on yksi keskeisimmistä oikeussuojakeinoista turvapaikkaprosessissa ja sen jälkeisissä maasta poistamiseen liittyvissä toimenpiteissä. Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan oikeus avustajaan on kaikissa tilanteissa turvattava poliisin aktiivisin toimin. Näin ei tässä tapauksessa näyttäisi tapahtuneen.

Esitutkintalain poliisitutkintaan sovellettavien säädösten nojalla poliisi on tarvittaessa velvollinen järjestämään poliisitutkintaan liittyvän toimenpiteen kohteena olevalle tulkkauksen niin, että hän saa ymmärtämällään kielellä oikean ja riittävän tiedon siitä, mistä tunnistamisessa on kyse, ja mitkä ovat hänen oikeutensa ja velvollisuutensa asiassa. Varsinaisessa tunnistamiskeskustelussa B on käyttänyt omaa äidinkieltään, joten siinä tulkkausta ei ole tarvittu. Muun asioinnin osalta B:llä ei ole selvitetty mahdollisuutta tulkin käyttöön.

Asianosaisella on poliisitutkinnassa velvollisuus pysyä totuudessa selvittäessään asiaansa ja vastatessaan kysymyksiin. Varsinaisessa maasta poistettavan ja konsuliviranomaisen välisessä keskustelussa on poliisilaitoksen näkemyksen mukaan kyse edellä kuvatulla tavalla ensisijaisesti Afganistanin kansallisesta hallintomenettelystä, jossa matkustusasiakirjan myöntävä viranomainen puhuttaa henkilöä matkustusasiakirjan saamisen edellytysten selvittämiseksi. Poliisi saa puhuttelun jälkeen vain tiedon siitä, että saako maasta poistettava matkustusasiakirjan vai ei. Muilta osin poliisilla ei ole osuutta varsinaisessa puhuttamisessa. Tilaisuudessa ei ollut tulkkia, joka kääntäisi poliisille mitä tilaisuudessa puhutaan. Toisaalta lienee mahdollista, että tilaisuudessa keskustellaan asioista, joiden Afganistanin viranomainen katsoo kuuluvan salassa pidettäviin tietoihin ja joita Suomen poliisille ei voitaisi antaa. Näin ollen poliisilaitos katsoo, että mitään Suomen lakiin perustuvaa velvoitetta puhua totta tai ylipäätään mitään tai myötävaikuttaa aktiivisesti matkustusasiakirjan saamiseen ei voitane asettaa.

Kysymys 2

B saapui kutsusta paikalle. Sisä-Suomen poliisilaitoksen käsityksen mukaan kun kyse on poliisitutkintaan liittyvästä toimenpiteestä, tunnistettavalla on velvollisuus saapua tilaisuuteen, eikä hän voi siitä kieltäytyä. Poliisilain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta nousta henkilö, joka on 1 momentissa mainitun kutsun saatuaan jättänyt saapumatta paikalle. Kyse on maasta poistamisen kannalta kriittisen tärkeästä toimenpiteestä, jota ilman maasta poistaminen voi olla mahdotonta. Afganistanin viranomaiset eivät ota maasta poistettavaa vastaan, ellei tunnistamista järjestetä. Se johtaisi maasta poistamispäätöksen täytäntöönpanon estymiseen ja eräänlaiseen "pattitilanteeseen". B:llä ei kuitenkaan ollut Suomen lain mukaista velvollisuutta puhua mitään tilaisuudessa. Afganistanin kansallisiin säädöksiin ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin tunnistamistilaisuuteen poliisilaitos ei voi ottaa kantaa. B:llä ei poliisilaitoksen käsityksen mukaan ollut mahdollisuutta käyttää avustajaa tai tulkkia. Tältä osin poliisilaitos toteaa, että poliisi ei ole noudattanut laissa säädettyjä vaatimuksia.

Kysymys 3

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaan salassa pidettäviä tietoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, muun muassa tiedot, jotka koskevat pakolaista tai turvapaikan, oleskeluluvan tai viisumin hakijaa, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna pakolaisen tai hakijan tai näiden läheisten turvallisuutta.

Maahanmuuttoviraston turvapaikkamääräyksen mukaan poliisin yhteydenotossa maasta poistettavan kotimaan viranomaisiin on varottava ilmaisemasta turvapaikkahakemukseen liittyviä asioita.

Poliisi kertoo maasta poistettavan osalta edustuston viranomaisille ainoastaan sen, että hän ei ole saanut oleskelulupaa Suomeen ja häntä koskeva maasta poistamispäätös on täytäntöönpanokelpoinen. Eräs selvityksen antaja kertoi asiasta erikseen vielä suullisesti, että Afganistanin viranomainen edellyttää täytäntöönpanokelpoista päätöstä, ennen kuin se tulee mukaan tunnistamistilaisuuteen. Turvapaikkahakemuksesta ei kerrota mitään. Poliisi luovuttaa vain sellaista tietoa, jonka osalta voidaan arvioida, että se ei vaaranna maasta poistettavan tai hänen läheisensä turvallisuutta. Maasta poistettava, jolla on kerrottu mistä tunnistamistilaisuudessa on

kyse, voi luonnollisesti itse kertoa tilanteestaan haluamallaan tavalla. Poliisin velvollisuus tältä osin on lähinnä varmistaa, että maasta poistettava ymmärtää kenen kanssa hän asioi ja mistä tilanteessa on kysymys.

Prosessissa noudatetaan poliisilaitoksen näkemyksen mukaan julkisuuslain salassapitoa koskevia säännöksiä.

Kysymys 4

Poliisilaitoksen käsityksen mukaan tunnistaminen ei ole aivan poikkeuksellinen menettely joskin sitä käytetään vain muutamien maiden kansalaisten tunnistamiseen. Menettelyä käytetään Afganistanin lisäksi ainakin muutamien Afrikan maan edustuston kanssa. Ne edellyttävät tällaista tunnistamista ennen kuin suostuvat myöntämään maasta poistettavalle matkustusasiakirjan ja ottamaan käännytettävän vastaan. Tältä osin Helsingin poliisilaitos voinee lausua tarkemmin. Kuten todettua Sisä-Suomen poliisilaitoksella on näissä lähinnä avustava rooli jos tunnistettava asuu Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Sisä-Suomen poliisilaitoksen osalta kyse on vain yksittäisistä tapauksista.

Poliisilaitos toteaa lausuntonsa lopuksi, että se pitää toimivaltakysymysten osalta ongelmallisenä ja epäselvyyttä luovana tilannetta, jossa Suomen poliisin lakisääteisen tehtävän suorittaminen edellyttää toisen valtion viranomaisen suorittamaa hallinnollista toimenpidettä. Koska tässä puheena olevaa tunnistamista ja siihen liittyviä menettelyjä ei ole yksityiskohtaisesti säädetty olisi tärkeää saada ylimmän laillisuusvalvojan kannanotto siihen onko toimintatapa sellaisenaan lain mukainen jos huolehditaan asianosaisen menettelyyn liittyvistä oikeuksista. Onko poliisilaitoksen tulkinta oikea siitä, mihin säädöksiin toimintatapa perustuu sekä mitä menettelysäädöksiä siinä on noudatettava? Poliisilaitos tunnistaa tässä myös vähintään hallinnollisen ohjeistuksen tarpeen.

2.2

Sisäministeriön lausunnot

Sisäministeriön poliisiosasto kiinnittää lausunnossaan huomiota muun muassa siihen, että eduskunnan oikeusasiamies tarkoittaa ”turvapaikanhakijalla” tässä yhteydessä laittomasti maassa oleskelevaa ulkomaalaista, joka on määrätty täytäntöönpanokelpoisella käännyttämissä päätöksellä poistumaan maasta saatuaan kielteisen päätöksen kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen. Poliisiosaston lausunnon mukaan yhteydenotto Afganistanin viranomaisten kanssa tässä asiassa perustui Suomen ja Afganistanin valtioneuvoston väliseen yhteistyöpöytäkirjaan, joka soveltuu myös pakkotoimin tapahtuvaan palauttamiseen.

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto kiinnittää omassa lausunnossaan huomiota esimerkiksi siihen, että korkein hallinto-oikeus on ottanut kantaa turvapaikka-asian tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen muun muassa vuosikirjaratkaisuissaan KHO:2013:120-121 ja todennut, että julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukainen tietojen salassapito ei rajoitu ainoastaan hakemusvaiheeseen ja se on riippumaton kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen annetun päätöksen lopputuloksesta. KHO:n tulkinnan mukaan, vaikka vahinkoedellytyslausekkeen mukainen seuraus ei olisi kovin todennäköinen, mutta asiassa saadun selvityksen perusteella ei voida kuitenkaan pitää ilmeisenä, että tiedon antaminen ei vaarantaisi hakijan tai hänen läheistensä turvallisuutta, on tieto salassa pidettävää eikä sitä saa luovuttaa henkilölle, joka ei ole asianosainen.

Sisäministeriön lausunnossa todetaan, että kysymys ei ole ollut ulkomaalaislain 97 §:n mukaisesta turvapaikkatutkinnasta ja henkilöllisyyden selvittämisestä siinä yhteydessä. Sen sijaan poliisi toimii käännytettävän henkilön tunnistamisessa, kansalaisuuden ja henkilöllisyyden selvittämisessä ulkomaalaislain 151 §, 4 § ja 131 §:ien nojalla. Tässä tapauksessa käännytettävän

henkilön lakisääteisten oikeuksien toteutumisessa on ollut poliisilaitoksen havaitsemia ja myöntämiä selkeitä puutteita. Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunnossa tuodaan esille myös mahdollinen tarve tunnistamismenettelyä ja matkustusasiakirjan hankkimista koskevalle ohjeistukselle. Edellä kerrotuista syistä sisäministeriö lähetti oman lausuntonsa liitteineen sekä kanteluasiakirjat kokonaisuudessaan tiedoksi ja toimenpiteitä varten Poliisihallitukselle, joka toimii Sisä-Suomen poliisilaitoksen esimiesvirastona.

3 RATKAISU

Katson Sisä-Suomen poliisilaitoksen menetelleen virheellisesti siinä, että B:lle ei kerrottu, miksi hänet on kutsuttu poliisiasemalle ja mikä hänen asemansa poliisitutkinnassa oli, sekä siinä, että hänellä ei ollut tosiasiallista mahdollisuutta hankkia itselleen avustajaa. Poliisi toimi virheellisesti myös siinä, että B:lle ei järjestetty tulkkausta.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

Ulkomaalaislain 4 §:n 2 momentin mukaan poliisin suorittamaan ulkomaalaisen maahantulon, maassa oleskelun ja maasta poistamisen edellytysten selvittämiseen sovelletaan poliisilain poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. Poliisilain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan, jos poliisitutkintaa suoritetaan henkilön oikeuksiin tai velvollisuuksiin vaikuttavan asian selvittämiseksi, häneen sovelletaan esitutkintalain asianosaista koskevia säännöksiä.

Saamieni lausuntojen mukaan poliisilla on oikeus olla yhteydessä käännytettävän kotimaan edustustoon henkilön tunnistamista ja matkustusasiakirjan hankkimista varten. Turvapaikka-asiassa poliisi ei kuitenkaan saa ilman turvapaikanhakijan aloitetta ottaa yhteyttä turvapaikanhakijan kotimaan edustustoon. Tämä ei estä yhteydenottoa edustustoon esimerkiksi matkustusasiakirjan saamiseksi ulkomaalaiselle sen jälkeen, kun ulkomaalaisen asiassa on tehty täytäntöönpanokelpoinen maasta poistamispäätös. Kuten Maahanmuuttoviraston turvapaikkaohjeessa (MIG-1815665, 10.8.2018) todetaan, yhteydenotossa on varottava ilmaisemasta turvapaikka-hakemukseen liittyviä asioita.

Nyt kyseessä olevassa asiassa poliisi on ottanut yhteyttä maasta poistettavan edustustoon matkustusasiakirjan hankkimista varten. Tässä tapauksessa yhteys oli järjestetty siten, että Afganistanin Tukholman edustuston konsulivirkamies oli Helsingin poliisilaitoksella videoyhteydessä Tampereen poliisilaitoksella olleeseen B:hen. Tällaisesta menettelystä ei ole nimenomaisesti säädetty laissa. Totean, että saamissani lausunnoissa viitatussa menettelyn perusteeksi ilmoitetussa ulkomaalaislain 131 §:ssä on säädetty ulkomaalaisen henkilötuntemerkkien ottamisesta ja niiden käytöstä tunnistamista varten.

Poliisi ei toiminut asiassa kaikilta osin lain mukaisesti. Kuten lausunnoissakin myönnetään, poliisilla olisi ollut velvollisuus kertoa B:lle miksi hänet on kutsuttu poliisilaitokselle ja mistä tilaisuudesta on kysymys. Esitutkintalain 4 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan, kun henkilöön kohdistetaan esitutkintatoimenpiteitä, hänelle on mahdollisimman nopeasti ilmoitettava hänen asemansa. Toimenpiteen perusteen ja B:n aseman ilmoittamatta jättäminen oli vastoin poliisilain ja esitutkintalain säännöksiä.

Ulkomaalaislain 8 §:n mukaan turvapaikanhakijalla on oikeus käyttää avustajaa. Myös esitutkintalain mukaan asianosaisella on oikeus käyttää valitsemaansa avustajaa esitutkinnassa. B:lle ei saadun selvityksen mukaan kuitenkaan annettu mahdollisuutta käyttää avustajaa. Hänellä ei ollut mahdollisuutta käyttää avustajaa tilanteessa joka liittyi hänen käännytyspäätöksensä täytäntöönpanoon. Kun kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut henkilö laitetaan videoyhteyteen oman maansa viranomaisten kanssa, on avustajan rooli ulkomaalaisen oikeusturvan kannalta erityisen tärkeä. Avustaja voi varmistaa esimerkiksi sen, että ulkomaalainen ymmärtää omat oikeutensa ja sen, mitä tietoja hän voi turvallisesti antaa edustustolle.

Ulkomaalaislain 10 §:n sekä esitutkintalain 4 luvun 12 §:n mukaan poliisi on velvollinen hankkimaan poliisitutkinnan kohteena olevalle tulkin, jotta hän ymmärtää mistä toimenpiteestä on kysymys ja mitkä ovat hänen oikeutensa ja velvollisuutensa. Saadun selvityksen mukaan poliisilaitos ei järjestänyt B:lle tulkkia. Kuten poliisilaitos lausunnossaan myöntää, asiassa toimittiin myös tältä osin virheellisesti.

Kantelussa arvosteltiin myös sitä, että B:n salassa pidettäviä tietoja on saattanut paljastua edustustolle.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaan asiakirjat, jotka koskevat pakolaista tai turvapaikan, oleskeluluvan tai viisumin hakijaa ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna pakolaisen tai hakijan tai näiden läheisten turvallisuutta. Maahanmuuttoviraston ohjeen mukaan poliisi ei saa ilmaista turvapaikanhakijan kotimaan edustustolle turvapaikkahakemukseen liittyviä asioita.

Saadun selvityksen mukaan poliisi ei nyt kyseessä olevassa asiassa luovuttanut turvapaikka-asiaan liittyviä tietoja. Saadun selvityksen mukaan poliisi luovuttaa vain sellaisia tietoja, jonka osalta voidaan arvioida, että tiedot eivät vaaranna maasta poistettavan tai hänen läheisensä turvallisuutta.

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että siltä osin kun asiassa on kysymys mahdollisesta salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, asiassa ei ole ilmennyt poliisin lainvastaista menettelyä. Toisaalta, kun B:lle ei ollut selvitetty tilaisuuden tarkoitusta eikä hänelle ollut annettu mahdollisuutta käyttää avustajaa, on mahdollista, että hän on itse tullut ymmärtämättömyyttään antaneeksi salassa pidettäviä tietoja, jotka ovat voineet vaarantaa hänen tai hänen läheistensä turvallisuutta.

Kiinnitän yleisellä tasolla huomiota siihen, että maasta poistamiseen liittyvät valmistelutoimet on aina suoritettava niin, että salassa pidettävät tiedot pysyvät salassa. Jo pelkkä turvapaikan hakeminen voidaan joidenkin valtioiden taholta kokea teoksi, josta kotimaassa voi turvapaikanhakijalle koitua ikäviä seuraamuksia. Poliisin tehtävänä on tästä syystä toimia niin, että käännyttämisestä tai sen valmistelusta ei synny maasta poistettavalle tai hänen perheelleen ylimääräisiä turvallisuusongelmia.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3 esittämäni käsityksen Sisä-Suomen poliisilaitoksen ulkomaalaistutkinnan menettelyn virheellisyydestä poliisilaitoksen tietoon.

Totean, että matkustusasiakirjojen hankkimiseen edustustojen kanssa tehtävän tunnistautumisen avulla näyttäisi liittyvän epäselvyyksiä ja ohjauksen tarvetta. Sisä-Suomen poliisilaitoksen lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että menettelyä ei ole yksityiskohtaisesti säädetty ja että kyse vaikuttaisi olevan poliisin käytännön tarpeesta käyttöön ottamasta menettelystä. Selvää ei ole esimerkiksi se, voiko ulkomaalainen käytännössä kieltäytyä videoyhteydestä esimerkiksi omaan turvallisuuteensa vedoten ja onko poliisilla riittävän tarkat ohjeet siitä, kuinka tunnistautuminen käytännössä järjestetään siten, että ulkomaalaisen oikeusturva toteutuu.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle ja esitän niiden harkittavaksi, mihin lainsäädäntöä tai ohjeistusta koskeviin toimenpiteisiin tämä päätökseni mahdollisesti antaa aihetta. Pyydän sisäministeriötä ja Poliisihallitusta ilmoittamaan toimenpiteistään 31.10.2019 mennessä.